

O LUME NEBUNĂ, NEBUNĂ, NEBUNĂ...

Dintr-o oricât de lapidară schiță de portret al lui Mircea M. Ionescu, nu pot lipsi câteva detalii în egală măsură semnificative, dar și pitorești, din care se cuvin menționate – în mod obligatoriu, din punctul meu de vedere – următoarele:

– Cel cunoscut în lumea artistică și sportivă cu supranumele familiar M.M.I. bifează la capitolul studii – surprinzător, poate, pentru mulți – absolvirea Facultății de Filosofie din cadrul Universității București (orașul în care s-a și născut), al unui curs post-universitar de ziaristică precum și al altuia, de relații sociale la Adelphi University, New York;

– Autor a nu mai puțin de 37 de cărți publicate la edituri cunoscute printre care Dacia Cluj, Tracus Arte, Palimpsest, Sport-Turism și Semne (toate, București), câteva dintre ele fiind deținătoare ale unor distincții prestigioase precum: Premiul „Ion Luca Caragiale” pentru dramaturgie decernat de Academia Română în anul 2019, Premiul Iosif Naghiu al Asociației Scriitorilor din București (2003), Premiul Dumitru Solomon al Uniunii Scriitorilor, Filiala de dramaturgie București (edițiile 2013, 2014), Premiul pentru întreaga activitate la Gala UNITEM (ediția a XIX-a, august 2020) și multe altele. Un număr de titluri din creația diversă a lui M.M.I. (poezii, eseuri, reportaje din lumea sportului, dramaturgie, memorialistică, interviuri, cronici dramatice, policieruri...) au cunoscut versiuni în limbile sârbă, bulgară, engleză;

– Prodigioasa lui activitate de dramaturg a fost încununată de peste 40 de spectacole în premieră cu piese jucate pe numeroase scene românești (de la București și Arad, la Bacău, Brașov, Drobeta Turnu Severin, Giurgiu, Pitești, Galați, Iași, Piatra Neamț, Râmnicu Vâlcea, Târgu Mureș, Petroșani, Craiova), precum și de peste hotare (Chișinău, Viena, New York, Vidin, Ruse, Șumen – Bulgaria, Novi Sad, Vârșeț – Serbia), în regia unor Mircea Cornișteanu, Constantin Dicu, Mihai Lungeanu, Bogdan Ulmu, Dan Tudor, Vlad Stănescu, Cristian Ion, Gavril Pinte, Vili Perveli Nikolov (Bulgaria), Florin Fătulescu, Ion Spadaru, Sandu Grecu (Republica Moldova), având în distribuții, interpreți de anvergură printre care: Ilie Gheorghe, Ion Haiduc, George Mihăiță, Mihaela Teleoacă, Ioan Chelaru, Ioana Calotă, Maria Teslaru, Claudia Motea, Angel Rababoc, Violeta Teașcă ș.a.;

– O viață profesională (și nu numai) pentru care epitetul „aventuroasă” reprezintă un dulce eufemism: ziarist sportiv, comentator radio și TV, editor al primului săptămânal de sport în limba română apărut în afara granițelor (Lumea sporturilor, New York, 1987–2005, publicație care, din august 1989, a fost dublată de suplimentul de cultură și politică Lumea noastră), director-manager al Teatrului Tudor Vianu (iulie 2010 – februarie 2016), absolvent merituos al ceea ce M.M.I. însuși numește cu umor „Academia Vieții, cursuri de zi și de noapte; cinci luni și jumătate în lagăr, la Litina și Roma, aproape 15 ani în fascinantul, inegalabilul Babilon numit New York”, unde și-a câștigat pâinea în calitate de taximetrist de noapte în intervalul de timp 1987–1993, având drept pasageri de lux câteva celebrități de calibru planetar printre care Greta Garbo, Anthony Quinn, Imelda Marcos, Ridick Bowe, o fiică a lui Fidel Castro ș.a.;

– În fine, dar nu în ultimul rând, Mircea M. Ionescu figurează ca membru al Uniunii Scriitorilor din România,

al Asociației Internaționale a Presei Sportive, al Asociației Comentatorilor și Cronicarilor Sportivi Americani, al Foreign Press Association New York etc.

– ...Iar trecerea în revistă ar putea continua cu folos.

Enumerarea tuturor acestor date și amănunte biografice este doar în aparență supefluă și fastidioasă, dat fiind faptul că pentru o bună parte a dramaturgiei lui Mircea M. Ionescu, propria biografie reprezintă o sursă substanțială de inspirație. Parcurgând, de exemplu, doar titlurile câtorva dintre piesele sale (inserate inclusiv în acest volum) ești tentat să afirmi că acel deceniu și jumătate de aventură existențială americană s-a transferat profitabil în textura complexă a unor lucrări teatrale de factură extrem de diversă, dar din paginile cărora transpare în chip direct experiența personală de viață a autorului. *Pierdut în New York, New York – București, reîntoarcerea niciunde, Taximetrist de noapte la New York, Deținuți în Statuia Libertății, America de-Acasă, Bal mascat cu Miss Liberty pe Queensboro Bridge, Dallas 2020, Miss Liberty, ultimul madrigal la New York* sunt numai câteva dintre ele, dar îndeajuns de edificatoare.

Capacitatea lui Mircea M. Ionescu de a preschimba în texte dramatice evenimente, fapte, întâmplări dintre cele mai banale sau cu potențial dramatic efectiv este de-a dreptul remarcabilă, valorificând abilitatea sa de a problematiza realitatea și de a o ridica la un nivel ideatic și artistic cu valoare și de interes general uman. Teatrul său repune, de pildă, într-o ecuație inedită și surprinzătoare un concept obsesional al contemporaneității și un fenomen transnațional cu ample reverberații sociale, economice și politice: exilul cu întreaga sa cohortă de consecințe, vecine adesea cu tragedia. Remarcabil este, de asemenea, simțul echilibrului pe care autorul îl probează în înfățișarea și evaluarea fizionomiei, filozofiei și mecanismului de funcționare socială și etică a celor două universuri în care

destinul îl azvîrle: Străinătatea și ceea ce se cheamă cu un termen generic Acasă. Sugestia din *New York – București, reîntoarcerea niciunde* este, în această ordine de idei, limpede și tristă: prin despărțirea de patria natală, emigrantul nu câștigă un teritoriu vital, ci pierde două, tentativa de revenire în locurile de unde plecase cândva încărcat de iluzii soldându-se cu un eșec copleșitor, ce reiterează periplul dramatic al feciorului de crai din *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*. Lecția este amară și neîndurătoare: orice și oricâte căutări ale sensului vieții, fericirii și împlinirii rămân zadarnice pentru că lumea este pretutindeni asemenea sieși și lipsită de speranțe de ameliorare – un „azil de noapte” repetabil și etern, o „colonie penitenciară” fără granițe și fără geografie.

Mircea M. Ionescu rămâne un dramaturg extrem de interesant și când depășește hotarele autobiografice. Într-o „tragedie roz-hohotitoare”, ca să ne limităm la un singur exemplu, ne întâlnim cu o piesă modernă în structură, cu acțiune solid articulată, cu suspans și umor de calitate și cu personaje a căror biografie incertă împinge întreaga arhitectură dramatică într-o ambiguitate fertilă, de natură să potențeze valențele de parabolă ale textului. Șahistul care joacă partide nesfârșite cu un adversar ireal se intersectează în fața unei mine părăsite, pe care scrie Pandemoniu (dar care ar putea fi foarte bine un spital de nebuni), cu directorul și contabilul unui teatru inexistent, cu o fantomă care nu e fantomă, cu un visător care vrea să concureze la premiul Nobel pentru literatură cu un text, așijderea inexistent, intitulat paradoxal „De ce nu vreau premiul Nobel”, cu un doctor care se pretinde Alfred Nobel și cu alte personaje cu dublă sau multiplă personalitate. Dincolo de insolitul situației și de aparenta incoerență a dialogului (de fapt, sugestie a unui univers absurd), piesa se constituie într-o gravă punere în ecuație dramatică a multor interogații fundamentale și

adevăruri incomode privitoare la inextricabila morfologie a lumii contemporane.

Din altă perspectivă, într-o carieră de dramaturg ce se întinde peste mai mult de patru decenii, cele două pasiuni (dar și vocații) majore ale lui Mircea M. Ionescu – sportul și teatrul –, se întâlnesc și se îngemănează reciproc avantajos în repetate rânduri, multe dintre piesele sale circumscriindu-se arealului competițional ori problematicii adiacente. Faptul în sine este relevant pentru biografia autorului, însă prezintă un interes limitat din perspectivă pur literară: despre sport, ca și despre orice altceva, se pot scrie la fel de bine texte valoroase sau proaste – nu zona de inspirație este decisivă. Și totuși, M.M.I. este nu o dată un autor ocultat nedrept în conștiința publică de ipostaza sa de comentator al fenomenului sportiv, în general, și a celui fotbalistic, cu deosebire – spațiu în care se înregimentează printre maeștrii români ai genului. A-l recepta însă în chip de scriitor care găsește în dramaturgie un debușeu convenabil și lucrativ pentru o preocupare complementară, aceea de cronicar sportiv, este un mod de a-i circumstanțializa pervers creația, subordonând-o diminuant criteriului tematic.

De la bun început, se cuvine spus apăsător că Mircea M. Ionescu nu cultivă literatura dramatică – acel gen hibrid de proză dialogată, care este, dintotdeauna și pretutindeni, coșmarul regizorilor. El scrie, cu un remarcabil simț al spectacolului, piese reprezentabile, generos ofertante pentru orice director de scenă, închiotate la toți nasturii tehnici și estetici ai genului.

Numărul mare de didascalii (acele paranteze conținând indicații privitoare la derularea story-ului, mișcarea sau gesticulația personajelor cu care autorii dramatici își însoțesc, de regulă, textul propriu-zis), spontaneitatea cuceritoare a replicilor, dinamica alertă și ritmul interior perfect controlat al acțiunii, fluenta și naturalețea orală a dialogului – într-un

cuvânt, teatralitatea teatrului său – mă fac să bănuiesc că Mircea M. Ionescu dublează permanent procesul de scriere a pieselor cu simultana lor interpretare mentală. Aș risca să afirm chiar că, după părerea mea, inițial, dramaturgul construiește imaginar un spectacol pe care îl vede în toate articulațiile, detaliile și nuanțele sale, procesul de elaborare a textului rezidând în ulterioara transcriere literară a acestei reprezentării virtuale. Iată o dovadă irefutabilă desprinsă din incipitul la *Animalul, acest om ciudat* unde autorul notează: „Piesa se poate juca în două variante gândite de autor: 1) Cu Femeia în blugi (Ioana Ioana), Băiatul în scaunul cu roțile și Fata, în scenă; Reportera și Sătenii, pe film; Ministrul, Premierul, Șeful serviciului Forțe de muncă și Comandantul Poliției prezenți, ca mascați, după pânza neagră ce acoperă zidurile în formă circulară. 2) Cu toate personajele vizibile în scenă, plus secvențele filmate. Cu siguranță, mai există și alte variante: cele ce vor fi gândite de regizori sau, în criză de fonduri și de film, cu o Reporteră care va povesti ceea ce s-ar fi putut vedea pe ecran: greva foamei, bătaia cu pietre, incendierea unei case...”

Operațiunea este cu mult mai dificilă decât pare, pentru că nu se poate consuma hazardat, în afara specificității rigorilor de tehnică a construcției dramatice, oricât de liber s-ar mișca autorul între granițele ei – lucru valabil chiar și atunci când el sfidează programatic tradiția, asumându-și riscurile inerente unui asemenea gest iconoclast în numele racordării necesare la rigorile modernității. Iar Mircea M. Ionescu știe să riște când scrie teatru, eludând în cunoștință de cauză și efect multe dintre legile buneii întocmiri dramatice stabilite în urmă cu mai bine de două milenii de primul estetician al spațiului european, Aristotel din Stagira.

Se cuvine precizat, însă, că atunci când edifică un timp al acțiunii scenice radical diferit de geometria lui

fizică sau când bulversează geografia reală, recompunând o alta, simbolică, ori când convoacă, fără inhibiții, etnici diferiți în interiorul unui idiom comun (un fel de parodic Turn Babel invers), când relativizează spațiul și, odată cu el, funcționalitatea curentă a unor obiecte sau utilități (o mansardă poate deveni, de pildă, instantaneu tren, vapor, avion, piață publică...) – bref, atunci când Mircea M. Ionescu dinamitează inerții, sacrificând, pe altarul unor formule dramaturgice insolite, cutume durabile, girate de autorități prestigioase, n-o face pentru a se alinia cu orice preț mondenităților conceptuale de ultimă oră, ci din rațiuni ce țin de o viziune proprie asupra lumii ca teatru (absurd, nu odată, sau măcar cu tente suprarealiste) și a teatrului ca lume (nebună, nebună, nebună...) ori de intenții de resemnificare a morfologiei realului, de amplificare a expresivității și a capacității de sugestie a demersului scenic.

Calitățile pieselor lui M.M.I nu variază fundamental de la lucrare la lucrare, indiferent că autorul scrie comedii cu subiect (pseudo)sportiv sau accentuat politic, tragedii roz-hohotitoare, monodrame verité ori parabole ale dramaticei condiții existențiale a unei umanități în derivă.

Constanța întru valoare a tuturor reprezintă marea său merit artistic.

Gelu NEGREA

CUPRINS

PREFAȚĂ	5
BĂRBATUL CU TREI PICIOARE (N-aveți un tiran în plus?)	13
ROMÂNIA MEA DIN AMERICA (Am fost român la New York)	61
BAL MASCAT CU MISS LIBERTY PE QUEENSBORO BRIDGE	121
AMERICA DE ACASĂ	191
TAXIMETRIST DE NOAPTE LA NEW YORK	241
PUȘLAMAUA DE LA ETAJUL 13	333
ADOLESCENTUL DIN DUBA CU SENTIMENTE DE UNICĂ FOLOSINȚĂ („Pușlamaua 2”)	379
ANIMALUL, ACEST OM CIUDAT	433
NEW YORK – BUCUREȘTI, REÎNTOARCEREA NICIUNDE...	477
MMI, CA O PIESĂ DE TEATRU SCURT.....	527